

Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2011/12:108 Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik och en följdmotion.

Propositionen innehåller förslag till ändringar i genomförande i svensk rätt av vissa artiklar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (direktivet). Ändringarna föreslås med anledning av den kritik som Europeiska kommissionen har riktat mot Sverige. I propositionen föreslås att bestämmelsen om kompetens som Europaläkare i patientsäkerhetslagen (2010:659) upphävs och att möjligheten att ansöka om bevis om kompetens som Europaläkare avskaffas. Ändringarna innebär att en allmänpraktiserande läkare som har fullgjort sin utbildning enligt direktivet i en annan EES-stat än Sverige eller utbildat sig i Schweiz ska kunna erkännas automatiskt som specialist i allmänmedicin i Sverige. Vidare föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att formuleringen om Europaläkare stryks.

Utskottet föreslår en konsekvensändring i form av ett förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens och utskottets lagförslag och avslår motionen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

I betänkandet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik	6
Propositionen	6
Följdmotionen	8
Utskottets ställningstagande	8
Reservation	9
Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik (SD)	9
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	10
Propositionen	10
Följdmotionen	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	11
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik

Riksdagen antar

a) regeringens förslag till

1. lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659),

2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

b) utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:108 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2011/12:So8 av Per Ramhorn (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 10 maj 2012

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (C), Lena Hallengren (S), Mats Gerdau (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Helena Bouveng (M), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Barbro Westerholm (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Eva Olofsson (V), Rickard Nordin (C) och Margareta Sandstedt (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2011/12:108 Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik och en följdnotion.

En förteckning över behandlade förslag, propositionen och följdnotionen, finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och utskottets lagförslag finns i bilaga 3.

Bakgrund

I Sverige finns två olika yrkeskvalifikationer inom allmänpraktik för läkare, sedan 1981 specialist i allmänmedicin och sedan 1994 kompetens som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare). För att uppnå kompetens som specialist i allmänmedicin krävs fem års specialitjänstgöring och för att uppnå kompetens som Europaläkare krävs tre års tjänstgöring.

Bakgrunden till det överträdelseärende som nu föreligger mot Sverige är ett klagomål från en läkare som har fått avslag på sin ansökan om att få sin holländska utbildning som allmänpraktiserande läkare automatiskt erkänd i Sverige. Den sökande klagade till Europeiska kommissionen (kommissionen) och anförde att hon inte hade fått ett automatiskt erkännande som specialist i allmänmedicin och att Socialstyrelsen hade begärt in fler handlingar än vad Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (direktivet) föreskriver. Kommissionen ställde med anledning av detta frågor om den svenska regleringen och regeringen svarade kommissionen.

Kommissionen inledde därefter ett överträdelseärende mot Sverige i frågan. Kommissionen framförde i en formell underrättelse den 30 september 2010 att den inte ansåg att de svenska reglerna var förenliga med EU-rätten. Den svenska regeringen bestred kritiken i sitt svar till kommissionen, vilket ledde till ett motiverat yttrande den 6 april 2011. Ett motiverat yttrande utgör det sista formella steget före en stämning vid EU-domstolen. Den svenska regeringen bestred i sitt svar den 7 juni 2011 kommissionens uppmaning att vidta de åtgärder som kommissionen hade angett som nödvändiga och som i så fall skulle ha vidtagits inom två månader.

Den svenska regeringen har efter en samlad bedömning under hösten 2011 valt att påbörja en översyn av den svenska regleringen. Det finns med den nuvarande nationella regleringen enligt regeringen en klar risk för en fällande dom. Vid en fällande dom finns också risk för att Sverige döms till böter, om de författningsändringar som krävs för att följa domen

inte kan träda i kraft tillräckligt snabbt. En viktig utgångspunkt i regeringens översyn är att behålla den svenska specialistutbildningen i allmänmedicin och värna om patientsäkerheten.

I ett brev ställt till generalsekreteraren för kommissionen har regeringen förklarat att den avser att följa kommissionens anvisningar om hur direktivets bestämmelser ska genomföras. Regeringen utfäste också att en proposition ska överlämnas till riksdagen senast den 22 mars 2012 för att en ändrad lagstiftning ska kunna träda i kraft den 1 juli 2012.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i genomförande i svensk rätt av vissa artiklar i direktivet.

Ändringarna föreslås med anledning av den kritik som kommissionen har riktat mot Sverige. Kommissionen har anfört att Sverige inte uppfyller sina skyldigheter i fråga om automatiskt erkännande av läkares yrkeskvalifikationer inom allmänpraktik. Eftersom det enligt direktivet finns en harmoniserad miniminivå för utbildning till allmänpraktiserande läkare anser kommissionen att direktivet endast tillåter en yrkeskvalifikation inom allmänpraktik i en och samma medlemsstat. Allmänpraktiserande läkare som uppfyller direktivets minimikrav på praktisk tjänstgöring i tre år har rätt till automatiskt erkännande i samtliga EES-länder och Schweiz. I Sverige finns i dag två yrkeskvalifikationer inom allmänpraktik, allmänpraktiserande läkare (Europaläkare) med en utbildningstid på tre år och specialist i allmänmedicin, vars utbildning måste vara minst fem år. Kommissionen har framfört att den svenska regleringen strider mot direktivets bestämmelser på grund av att Sverige har två yrkeskvalifikationer och eftersom svenska myndigheter inte automatiskt erkänner yrkeskvalifikationerna hos läkare som uppfyller direktivets krav på utbildning inom allmänpraktik, som specialister i allmänmedicin, vilken är den vanligaste yrkeskvalifikationen i allmänpraktik i Sverige. Kommissionen anser att de svenska bestämmelserna hindrar den fria rörligheten på den inre marknaden för allmänpraktiserande läkare.

I propositionen föreslås att bestämmelsen i patientsäkerhetslagen om kompetens som Europaläkare upphävs och att möjligheten att ansöka om bevis om kompetens som Europaläkare avskaffas. Ändringarna innebär att en allmänpraktiserande läkare som har fullgjort sin utbildning enligt direktivet i en annan EES-stat än Sverige eller utbildat sig i Schweiz ska kunna erkännas automatiskt som specialist i allmänmedicin i Sverige.

Vidare föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att formuleringen om Europaläkare stryks.

När författningsändringarna har trätt i kraft kommer regeringen att till kommissionen anmäla en ny svensk titel för allmänpraktiserande läkare. Den nya titeln föreslås bli specialist i allmänmedicin.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2012.

Utskottets överväganden

Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagar om ändringar i patientsäkerhetslagen (2010:659) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) samt utskottets förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning. Riksdagen avslår en motion med begäran om att de nuvarande lydelserna i patientsäkerhetslagen ska behållas.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

EU-rätt

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (direktivet) trädde i kraft i oktober 2005 och skulle införlivas i medlemsstaternas författningar senast den 20 oktober 2007. Direktivet innehåller regler om att medlemsstaterna ska erkänna yrkeskvalifikationer som har förvärvats i en annan medlemsstat. Det innebär att om en medlemsstat kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium ska staten erkänna sådana yrkeskvalifikationer som har förvärvats i en annan medlemsstat om dessa ger innehavaren av kvalifikationerna rätt att utöva yrket i den staten.

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är ett av unionens mål att avskaffa hindren för fri rörlighet för personer och tjänster mellan medlemsstaterna. För medlemsstaternas medborgare innebär detta bl.a. rätten att utöva ett yrke som egenföretagare eller som anställd i en annan medlemsstat än den där de har skaffat sig sina yrkeskvalifikationer. I artikel 53.1 i EUF-fördraget föreskrivs att direktiv ska utfärdas som syftar till ömsesidigt erkännande av examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

Svensk rätt

Behörigheten som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare) finns i Sverige sedan 1994 och infördes i syfte att införliva direktivets bestämmelser om erkännande av utbildningsbevis för läkare inom allmänpraktik, där ibland artikel 28.

För att den som har svensk legitimation som läkare ska få behörighet som Europaläkare måste han eller hon ansöka om ett kompetensbevis samt uppfylla de krav som anges i patientsäkerhetslagen (2010:659), patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) och Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2007:23) om erkännande av yrkeskvalifikationer inom hälso- och sjukvården. Kraven innebär i huvudsak att sökanden ska ha fullgjort en praktisk tjänstgöring inom vissa föreskrivna delar av sjukvården.

Den som har fullgjort praktisk tjänstgöring i ett annat EES-land än Sverige eller har utbildat sig i Schweiz ska efter ansökan hos Socialstyrelsen få bevis om kompetens som Europaläkare, ett s.k. automatiskt erkännande.

Sedan tidigare finns också specialiteten allmänmedicin i Sverige, som kräver fem års tjänstgöring under handledning och en viss utbildning.

Patientsäkerhetslagen

Regeringen föreslår att det från och med den 1 juli 2012 inte ska vara möjligt att ansöka om bevis om kompetens som Europaläkare i Sverige. Socialstyrelsen ska därför inte pröva sådana ansökningar från och med detta datum.

Skälet till den föreslagna ändringen är den kritik Europeiska kommissionen (kommissionen) har riktat mot Sverige när det gäller det nationella genomförandet av direktivet. Kommissionen anser att direktivet inte tillåter två yrkeskvalifikationer inom allmänpraktik.

Förslagen syftar till att säkerställa att den svenska regleringen på området stämmer överens med EU-rätten. Mot bakgrund av kommissionens kritik föreslår regeringen att patientsäkerhetslagen (2010:659) ändras så att 4 kap. 7 § patientsäkerhetslagen om kompetens som Europaläkare upphävs och att möjligheten att ansöka om bevis om kompetens som Europaläkare i 4 kap. 10 § patientsäkerhetslagen avskaffas. Det innebär att Socialstyrelsen från och med den 1 juli 2012 inte ska handlägga sådana ansökningar. Ansökningar om legitimation, särskilt förordnande att utöva yrke och bevis om specialistkompetens kommer dock även i fortsättningen att prövas av Socialstyrelsen.

Regeringen anser att det är viktigt att behålla den svenska specialistutbildningen i allmänmedicin och att värna om patientsäkerheten. Regeringen föreslår inga ändringar när det gäller den femåriga specialistutbildningen i allmänmedicin, utan denna behålls oförändrad i Sverige. Regeringen gör bedömningen att det är förenligt med EU-rätten att behålla specialistutbildningen i allmänmedicin i Sverige. Förslaget innebär att den som vill vidareutbilda sig inom allmänpraktik i Sverige kommer att få vidareutbilda sig under fem år inom ramen för specialistkompetensutbildningen.

Den legitimerade läkare som har fullgjort utbildning i enlighet med direktivets krav för allmänpraktik i ett annat EES-land än Sverige eller som fullgjort utbildning i Schweiz kommer efter ansökan att kunna godkännas automatiskt i Sverige som specialist i allmänmedicin.

Den föreslagna ändringen medför således att Sverige ställer krav på en högre utbildningsnivå för allmänpraktiserande läkare som utbildar sig i Sverige än den miniminivå som föreskrivs i direktivet. Det är förenligt med EU-rätten att ställa högre krav på landets egna medborgare.

Regeringen anser att en förutsättning för att det inte ska uppstå några patientsäkerhetsrisker är att arbetsgivarna noggrant kontrollerar utbildningstid och erfarenhet hos dem man vill anställa och prövar uppgifterna mot kompetensbehovet. De krav som ställs får inte vara diskriminerande. Socialstyrelsen har uppgett att de kommer att informera om ändringarna. Sammanfattningsvis är regeringens bedömning att förslagen inte medför några risker från patientsäkerhetssynpunkt.

Följdmotionen

I motion So8 av Per Ramhorn (SD) begärs att de nuvarande lydelseerna i patientsäkerhetslagen ska behållas.

Utskottets ställningstagande

Propositionen innehåller förslag till ändringar i genomförande i svensk rätt av vissa artiklar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lagar om ändringar i patientsäkerhetslagen (2010:659) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och föreslår att riksdagen antar dessa.

Utskottet föreslår en konsekvensändring i form av ett förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning, se bilaga 3. Formuleringen om Europaläkare bör utmönstras även ur denna lag. Ändringen innebär att läkare som inte är specialister i allmänmedicin, men som uppfyller kraven enligt direktivet, har rätt till läkarvårdsersättning och att bestämmelserna i lagen i övrigt även gäller för dem.

En viktig utgångspunkt för regeringen har varit att behålla den svenska specialistutbildningen i allmänmedicin och att värna om patientsäkerheten. Utskottets bedömning är att förslagen inte medför några risker från patientsäkerhetssynpunkt. Utskottet avstyrker motionen So8 (SD).

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation i allmänpraktik (SD)

av Margareta Sandstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår

a) regeringens förslag till

1. lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659),

2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

b) utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning.

Därmed bifaller riksdagen motion

2011/12:So8 av Per Ramhorn (SD) och

avslår proposition 2011/12:108 punkterna 1 och 2.

Ställningstagande

Jag begär att de nuvarande lydelseerna i patientsäkerhetslagen ska behållas eftersom vi har krav i Sverige som vissa länder i Europa inte har. Att man ska kunna utbilda sig i ett land för att senare uppnå specialistkompetens i ett annat är inte förenligt med våra medborgares och våra läkares rätt till bästa möjliga sjukvård och utbildning.

Jag föreslår att regeringen svarar Europeiska kommissionen att grundkravet för utbildning till specialist i allmänmedicin ska vara likvärdigt med det svenska för att arbeta och praktisera i detta land.

Jag anser att riksdagen inte bör anta regeringens och utskottets lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:108 Specialist i allmänmedicin – en yrkeskvalifikation för läkare i allmänpraktik:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen (2010:659).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2011/12:So8 av Per Ramhorn (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla de nuvarande lydelserna i patientsäkerhetslagen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i patientsäkerhetslagen
(2010:659)

Härigenom föreskrivs i fråga om patientsäkerhetslagen (2010:659)
dels att 4 kap. 7 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 4 kap. 7 § ska utgå,
dels att 4 kap. 10 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
10 §

Ansökningar om legitimation, särskilt förordnande att utöva yrke, *bevis om kompetens som Europaläkare* och bevis om specialistkompetens *prövas av Socialstyrelsen.*

Socialstyrelsen prövar ansökningar om legitimation, särskilt förordnande att utöva yrke och bevis om specialistkompetens.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 25 kap. 8 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 kap. 8 a §¹

Sekretess gäller hos Socialstyrelsen i ärende om legitimation, särskilt förordnande att utöva yrke, *bevis om kompetens som Europaläkare* eller bevis om specialistkompetens enligt 4 kap. 10 § patientsäkerhetslagen (2010:659) för uppgift om sökandens hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att denne eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Socialstyrelsen i ärende om legitimation, särskilt förordnande att utöva yrke eller bevis om specialistkompetens enligt 4 kap. 10 § patientsäkerhetslagen (2010:659) för uppgift om sökandens hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att denne eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller hos Socialstyrelsen i ärende om klagomål eller i initiativärende enligt 7 kap. patientsäkerhetslagen eller i anmälan till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd enligt 7 kap. 30 § samma lag för uppgift om berörd hälso- och sjukvårdspersonals hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att denne eller någon närstående till denne lider betydande men om uppgiften röjs.

Första och andra styckena gäller inte om annat följer av 10 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.
2. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för ärenden om bevis om kompetens som Europaläkare som har kommit in före den 1 juli 2012.

¹ Senaste lydelse 2010:679.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

7 §¹

För att läkarvårdsersättning ska lämnas krävs att läkaren har specialistkompetens och bedriver mottagningsverksamhet inom sin specialitet i öppen vård för enskilda patienter.

Läkarvårdsersättning lämnas inte till läkare med specialistkompetens enbart i laboratorimedicinska specialiteter, socialmedicin, klinisk neurofysiologi, rehabiliteringsmedicin, klinisk genetik eller bild- och funktionsmedicinska specialiteter utom klinisk fysiologi.

Läkarvårdsersättning för mottagningsverksamhet i öppen vård för enskilda patienter ska lämnas även till läkare *med kompetens som allmänpraktiserande läkare (Europaläkare)*. Bestämmelserna i denna lag om läkare med specialistkompetens gäller i övrigt på motsvarande sätt för *Europaläkare*.

Läkarvårdsersättning för mottagningsverksamhet i öppen vård för enskilda patienter ska lämnas även till läkare *som inte är specialister i allmänmedicin men som uppfyller kraven enligt artikel 28 och punkt 5.1.4 i bilaga V i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer*². Bestämmelserna i denna lag om läkare med specialistkompetens gäller i övrigt på motsvarande sätt för *dessa läkare*.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2012.

¹ Senaste lydelse 2009:79.

² EUT L 255, 30.9.2005, s. 22 (Celex 32005L0036).